

Opće informacije - Litva

SADRŽAJ

- 1 Na koji se način može sačiniti raspolaganje imovinom zbog smrti (oporuka, zajednička oporuka, ugovor o nasljeđivanju)?
- 2 Treba li ga registrirati i na koji način?
- 3 Postoje li ograničenja slobode raspolaganja imovinom zbog smrti (npr. nužni dio)?
- 4 Tko nasljeđuje i koliko u slučaju izostanka raspolaganja imovinom zbog smrti?
- 5 Koje je tijelo nadležno:
  - 5.1 u slučajevima nasljeđivanja?
  - 5.2 za primanje izjave o odricanju ili prihvatanju nasljedstva?
  - 5.3 za primanje izjave o odricanju ili prihvatanju legata?
  - 5.4 za primanje izjave o odricanju ili prihvatanju nužnog dijela nasljedstva?
- 6 Kratak opis postupka rješavanja nasljedstva sukladno nacionalnom zakonu, uključujući likvidaciju ostavine i raspodjelu imovine (time su uključeni podaci o tomu je li postupak nasljeđivanja pokrenuo sud ili neko drugo nadležno tijelo po službenoj dužnosti)
- 7 Kada i kako osoba postaje nasljednik ili legatar?
- 8 Jesu li nasljednici odgovorni za dugove preminuloga i pod kojim uvjetima?
- 9 Koji su dokumenti i/ili informacije potrebne u svrhu registracije nepokretne imovine?
  - 9.1 Je li imenovanje upravitelja obvezno ili je obvezno na zahtjev? Koje je korake potrebno poduzeti ako je imenovanje upravitelja obvezno ili obvezno na zahtjev?
  - 9.2 Tko je ovlašten za izvršavanje oporuke nakon smrti i/ili upravljanje ostavinom?
  - 9.3 Koje ovlasti ima upravitelj?
- 10 Koji se dokumenti obično izdaju sukladno nacionalnom zakonu tijekom ili na kraju postupka nasljeđivanja kojima se dokazuju status i prava korisnika? Imaju li ti dokumenti posebnu dokaznu snagu?

Ovaj je informativni članak pripremljen u suradnji s [Vijećem javnih bilježnika Europske unije \(CNUE\)](#).

1 Na koji se način može sačiniti raspolaganje imovinom zbog smrti (oporuka, zajednička oporuka, ugovor o nasljeđivanju)?

Raspolaganje imovinom nakon smrti sastavlja se u obliku oporuke u skladu s Građanskim zakonikom Republike Litve (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*). Oporuka može biti službena (sastavljena u pisanom obliku u dva primjerka koje je ovjerio javni bilježnik ili konzularni službenik Republike Litve u drugoj državi) ili privatna (vlastoručna, holografska oporuka koja sadržava ime i prezime oporučitelja, datum (dan, mjesec i godinu) i mjesto izdavanja oporuke te želje oporučitelja i njegov potpis; takva vrsta oporuke može se sastaviti na bilo kojem jeziku). Bračni drugovi mogu sastaviti zajedničku oporuku u kojoj svaki od bračnih

drugova onog drugog imenuje nasljednikom. Nakon smrti jednog od njih nadživjeli bračni drug nasljeđuje cijelu imovinu umrlog bračnog druga (uključujući zajedničku bračnu imovinu), osim nužnog dijela.

2 Treba li ga registrirati i na koji način?

Službena oporuka ovjerava se i upisuje u upisnik javnog bilježnika u nazočnosti oporučitelja. Jedan primjerak oporuke čuva oporučitelj, a drugi primjerak zadržava tijelo koje ga ovjerava. Oporučitelj može povjeriti privatnu oporuku na čuvanje javnom bilježniku ili konzularnom službeniku Republike Litve u stranoj zemlji. Upisnikom oporuka sastavljenih u Republici Litvi upravlja Središnji hipotekarni ured (*Centrinė hipotekos įstaiga*). Javni bilježnici i konzularni službenici moraju obavijestiti Središnji hipotekarni ured u roku od tri radna dana o ovjerenim oporukama, oporukama prihvaćenim na čuvanje ili poništenim oporukama. U obavijesti mora biti navedeno ime i prezime, osobni identifikacijski broj i mjesto prebivališta oporučitelja te datum i mjesto izdavanja oporuke, vrsta oporuke i mjesto na kojem se oporuka čuva. Ne mora biti naveden sadržaj oporuke.

3 Postoje li ograničenja slobode raspolaganja imovinom zbog smrti (npr. nužni dio)?

Da, u Građanskom zakoniku propisano je pravo na nužni dio: djeca umrle osobe (posvojčad), bračni partner i roditelji (posvojitelji) koji su financijski ovisili o umrloj osobi na dan smrti nasljeđuju, bez obzira na sadržaj oporuke, polovinu udjela na koji bi svatko od njih imao pravo u slučaju nasljeđivanja na temelju zakona (nužni dio), osim ako im oporučno nije ostavljen veći dio. Nužni dio određuje se na temelju vrijednosti ostavine, uključujući uobičajene kućanske predmete i opremu.

4 Tko nasljeđuje i koliko u slučaju izostanka raspolaganja imovinom zbog smrti?

Ako nema oporuke, ostavina se nasljeđuje na temelju zakona. U slučaju nasljeđivanja na temelju zakona, sljedeće su osobe korisnici jednakih dijelova ostavine: nasljednici prvog nasljednog reda – djeca umrle osobe (uključujući posvojčad) i djeca umrle osobe rođena nakon njezine smrti; nasljednici drugog nasljednog reda – roditelji umrle osobe (posvojitelji), unučad; nasljednici trećeg nasljednog reda – djedovi i bake umrle osobe s majčine i očeve strane, praunučad umrle osobe; nasljednici četvrtog nasljednog reda – braća i sestre umrle osobe te prabaka i pradjed s majčine i očeve strane; nasljednici petog nasljednog reda – djeca braće i sestara umrle osobe (nećaci i nećakinje) i braća i sestre roditelja umrle osobe (ujak, stric, tetka); nasljednici šestog nasljednog reda – djeca braće i sestara roditelja umrle osobe (rođaci). Nasljednici drugog nasljednog reda nasljeđuju na temelju zakona samo ako nema nasljednika prvog nasljednog reda, u slučaju da potonji ne prihvate nasljedstvo ili se odreknu od njega, ili u slučaju kada su svi nasljednici prvog nasljednog reda bili lišeni prava na nasljeđivanje. Nasljednici trećeg, četvrtog, petog i šestog nasljednog reda nasljeđuju ako nema nasljednika višeg nasljednog reda ili ako su se potonji odrekli nasljedstva ili su bili lišeni prava na nasljeđivanje. Posvojčad i njihovi potomci koji primaju nasljedstvo nakon smrti svog posvojitelja ili njegovih rođaka smatraju se jednakima djeci posvojitelja i njihovim potomcima. Oni ne nasljeđuju na temelju zakona nakon smrti svojih bioloških roditelja i drugih osoba u krvnom srodstvu višeg nasljednog reda kao ni nakon smrti biološke braće i sestara. Posvojitelji i njihovi rođaci koji prime nasljedstvo nakon smrti posvojčeta ili njegovih ili njezinih potomaka smatraju se jednakima biološkim roditeljima i ostalim osobama u krvnom srodstvu. Biološki roditelji posvojčeta i ostale osobe u krvnom srodstvu višeg nasljednog reda ne nasljeđuju na temelju zakona nakon smrti posvojčeta ili njegovih ili njezinih potomaka. Djeca koja su rođena u braku ili brak čijih roditelja je poništen imaju pravo nasljeđivati na temelju zakona kao i izvanbračna djeca za koju je očinstvo utvrđeno u skladu sa zakonom. U slučajevima kada je roditelj unuka ili praunuka umrle osobe koji ima pravo na nasljedstvo u trenutku otvaranja nasljedstva umro, unuci ili praunuci nasljeđuju na temelju zakona zajedno s odgovarajućim nasljednicima prvog i drugog nasljednog reda koji imaju pravo na nasljedstvo. Oni nasljeđuju jednake udjele u tom dijelu ostavine koje bi naslijedili njihovi umrli otac ili majka nasljeđivanjem na temelju zakona. Preživjeli bračni drug umrle osobe nasljeđuje na temelju zakona ili zajedno s nasljednicima prvog ili drugog nasljednog reda. Bračni drug nasljeđuje četvrtinu nasljedstva zajedno s nasljednicima prvog nasljednog reda i ako nema više od tri nasljednika uz bračnog druga. Ako postoji više od tri nasljednika, bračni drug nasljeđuje jednake udjele s drugim nasljednicima. Ako bračni drug nasljeđuje zajedno s nasljednicima drugog nasljednog reda, ima pravo na polovinu nasljedstva. Ako nema nasljednika prvog ili drugog nasljednog reda, bračni drug nasljeđuje cijelu ostavinu. Uobičajeni kućanski predmeti i kućanska oprema prelaze na nasljednike nasljeđivanjem na temelju zakona bez obzira na nasljedni red i naslijeđeni udio ako su živjeli s umrlom osobom najmanje godinu dana prije njegove ili njezine smrti.

5 Koje je tijelo nadležno:

5.1 u slučajevima nasljeđivanja?

Javni bilježnik i sud u mjestu otvaranja nasljedstva.

5.2 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nasljedstva?

Javni bilježnik u mjestu otvaranja nasljedstva.

5.3 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju legata?

Javni bilježnik u mjestu otvaranja nasljedstva.

5.4 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nužnog dijela nasljedstva?

Javni bilježnik u mjestu otvaranja nasljedstva.

6 Kratak opis postupka rješavanja nasljedstva sukladno nacionalnom zakonu, uključujući likvidaciju ostavine i raspodjelu imovine (time su uključeni podaci o tomu je li postupak nasljeđivanja pokrenuo sud ili neko drugo nadležno tijelo po službenoj dužnosti)*

U skladu s Građanskim zakonikom nasljednik mora prihvatiti nasljedstvo kako bi ga mogao steći. Prihvaćanje ne može biti djelomično ili podložno uvjetima ili iznimkama. Smatra se da je nasljednik prihvatio nasljedstvo kada stvarno počne preuzimati kontrolu nad ostavinom ili je podnio zahtjev za prihvaćanje nasljedstva kod javnog bilježnika u mjestu otvaranja nasljedstva. Smatra se da je nasljednik prihvatio nasljedstvo kada je počeo preuzimati kontrolu nad ostavinom postupajući prema njoj kao prema vlastitoj imovini (kada preuzme kontrolu nad ostavinom, upotrebljava je ili nadzire, plaća poreze i podnio je zahtjev sudu u kojem je iznio namjeru da prihvati nasljedstvo i imenuje upravitelja ostavine itd.). Smatra se da je nasljednik koji je počeo preuzimati kontrolu nad dijelom ostavine ili nad pojedinim stavkama ostavine prihvatio ostavinu. Nasljednik koji je počeo preuzimati kontrolu nad ostavinom ima se pravo u roku propisanom za prihvaćanje nasljedstva odreći nasljedstva podnošenjem zahtjeva javnom bilježniku u mjestu otvaranja nasljedstva. U tom slučaju smatra se da je nasljednik preuzeo kontrolu nad ostavinom u interesu drugih korisnika. Ti se koraci moraju poduzeti u roku od tri mjeseca od otvaranja nasljedstva. Osobe čije pravo na nasljeđivanje nastaje samo ako se drugi nasljednici odreknu nasljedstva mogu izjaviti da prihvaćaju nasljedstvo u roku od tri mjeseca od dana nastanka prava na prihvaćanje. Sud može produljiti rok za prihvaćanje nasljedstva ako je utvrdio da je rok premašen iz ozbiljnih razloga. Nasljeđivanje se može prihvatiti i nakon isteka vremenskog roka bez podnošenja zahtjeva sudu ako su to dogovorili drugi nasljednici koji su prihvatili nasljedstvo. Javni bilježnik mora u roku od tri radna dana obavijestiti Središnji hipotekarni ured o prihvaćanju nasljedstva. Nasljednik na temelju zakona ili oporučni nasljednik mogu se odreći nasljedstva u roku od tri mjeseca od otvaranja nasljedstva. Odricanje ne može biti djelomično ili podložno uvjetima ili iznimkama. Odricanje od nasljedstva ima isti učinak kao neprihvaćanje nasljedstva. Nasljednik se odriče nasljedstva podnošenjem zahtjeva javnom bilježniku u mjestu otvaranja nasljedstva. Odricanje nije moguće ako je nasljednik podnio zahtjev javnom bilježniku u mjestu otvaranja nasljedstva za prihvaćanje nasljedstva ili za izdavanje potvrde o nasljedstvu. Ako postoji nekoliko korisnika, ostavina postaje zajedničko vlasništvo svih korisnika, osim ako je u oporuci predviđeno drugačije. Nikoga se ne može prisiliti da se odrekne svog prava na odvajanje dijela na koje ima pravo od ostavine koja se može naslijediti. Ostavina se dijeli na temelju dogovora nasljednika. Ostavina se ne može dijeliti prije rođenja nasljednika na temelju zakona ili oporučnog nasljednika ili ako je oporučitelj u oporuci odredio određeni rok za zajedničko vlasništvo nasljednika nad naslijeđenom ostavinom. Rok ne može premašivati pet godina od otvaranja nasljedstva, osim u slučajevima kada među nasljednicima ima maloljetnika. U tom slučaju oporučitelj može zabraniti podjelu ostavine dok predmetni nasljednici ne navrše osamnaest godina. Nasljednici mogu podijeliti naslijeđenu ostavinu zajedničkim dogovorom prije nego što prava nasljednika na imovinu budu upisana u javni registar. Podjela nepokretne imovine formalizira se javnobilježničkim aktom, koji mora biti upisan u javni upisnik. Ako se nasljednici ne uspiju dogovoriti o podjeli imovine, ostavinu dijeli sud na temelju postupaka koje su pokrenuli nasljednici. Djeljiva imovina dijeli se u naravi, a nedjeljiva imovina prelazi na jednog od nasljednika ovisno o prirodi imovine i potrebama nasljednika, a ostali nasljednici dobivaju naknadu koja odgovara vrijednosti imovine u obliku druge imovine ili u gotovini. Na temelju dogovora korisnika cijela se ostavina ili pojedine stavke imovine mogu prodati na dražbi i prihod se može podijeliti među korisnicima ili nasljednici mogu podnositi ponude za pojedinačne stavke ostavine od kojih svaka prelazi na nasljednika koji dostavi najvišu ponudu. Može se dogovoriti da se prijenos pojedinih stavki imovine na pojedine nasljednike ostvaruje izvlačenjem.

7 Kada i kako osoba postaje nasljednik ili legatar?

Trenutkom otvaranja nasljedstva smatra se trenutak smrti ili dan kada stupi na snagu sudska odluka kojom se osoba proglašava umrlom ili dan smrti naveden u sudskoj odluci. Osoba postaje nasljednikom prihvaćanjem nasljedstva (preuzimanjem stvarne kontrole nad naslijeđenom ostavinom ili podnošenjem zahtjeva javnom bilježniku u mjestu otvaranja nasljedstva o prihvaćanju nasljedstva). Oporučni nasljednik obavješćuje izvršitelja oporuke (upravitelja ostavine) o prihvaćanju nasljedstva, nasljednika koji je prihvatio nasljedstvo i koji je ovlašten izvršiti oporuku ili javnog bilježnika u mjestu otvaranja nasljedstva. Ako ostavina uključuje pravo na nepokretnu imovinu, u svim slučajevima treba podnijeti zahtjev javnom bilježniku.

8 Jesu li nasljednici odgovorni za dugove preminuloga i pod kojim uvjetima?

Nasljednik koji je prihvatio nasljedstvo preuzimanjem kontrole nad ostavinom ili podnošenjem zahtjeva javnom bilježniku odgovara za dugove oporučitelja cijelom svojom imovinom. Ako je ostavinu na navedeni način prihvatilo nekoliko nasljednika, oni zajednički odgovaraju za dugove oporučitelja cijelom svojom imovinom. Nasljednik ima pravo navesti u svom zahtjevu javnom bilježniku za prihvaćanje nasljedstva da želi prihvatiti ostavinu na temelju popisa imovine. U tom slučaju nasljednik odgovara za dugove oporučitelja samo naslijeđenom ostavinom. Ako je barem jedan nasljednik prihvatio nasljedstvo na temelju popisa, za sve ostale nasljednike smatra se da su prihvatili nasljedstvo na istoj osnovi. Popis imovine mogu tražiti i oporučiteljevi vjerovnici. Ako u

trenutku sastavljanja popisa imovine nasljednik vlastitom krivnjom nije naveo cijelu ostavinu koja čini nasljedstvo ili je prikrio oporučiteljeve vjerovnike, ili ako su na inicijativu nasljednika na popis uključena nepostojeći dugovi, ili nasljednik nije ispunio obvezu dostavljanja potpunih podataka za sastavljanje popisa, taj nasljednik odgovara za dugove oporučitelja cijelom svojom imovinom.

9 Koji su dokumenti i/ili informacije potrebne u svrhu registracije nepokretne imovine?

Sljedeći se nepokretni objekti unose u upisnik nepokretne imovine ako su razvrstani kao nepokretna imovina i dodijeljen im je jedinstveni broj u skladu s postupkom iz litavskom Zakonu o zemljišnim knjigama (*Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas*): čestice zemljišta, zgrade, stanovi u zgradama i poslovni prostori. Zahtjevu za upis nepokretne imovine u Upisnik nepokretne imovine (*Nekilnojamojo turto registras*) moraju biti priloženi sljedeći dokumenti:

1. zahtjev za upis imovinskih (vlasništvo ili upravljanje) prava nad nepokretnom imovinom ili za izmjenu podataka koji se odnose na imovinska prava u Upisniku nepokretne imovine;
2. isprave na temelju kojih su u zemljišne knjige nepokretne imovine upisani katastarski podaci o nepokretnom objektu koji je razvrstan kao pojedinačni nepokretni katastarski objekt i sve ostale isprave o izmjeni tih podataka (odluka javnog bilježnika ili upravnog tijela, sudska presuda, nalog, odluka ili uredba pisane transakcije, isprave iz drugih državnih katastarskih i upisnika ili ostale isprave predviđene u zakonodavstvu ili koje je predvidjela vlada);
3. isprave kojima se potvrđuje vlasništvo nad imovinom, nastanak imovinskih prava, ograničenja tih prava i pravne činjenice te darovanje, prodaja i kupnja ili najam trgovačkih društava; ovjerene isprave kojima se potvrđuje nastanak imovinskih prava, ograničenja tih prava i pravne činjenice koje je javni bilježnik u elektroničkom obliku dostavio u lokalni upisnik;
4. isprave u kojima je navedena osoba koja podnosi zahtjev, osim u slučajevima kada se zahtjev podnosi poštom ili elektroničkim sredstvima ili putem javnog bilježnika.

U slučaju nasljeđivanja nepokretne imovine, ako su imovinska prava već upisana u Upisnik nepokretne imovine, jedina isprava koju nasljednik mora dostaviti u upisnik potvrda je o nasljeđivanju dobivena od javnog bilježnika (ili potvrda o vlasništvu u slučaju smrti jednog bračnog druga ako cijela imovina prelazi na nadživjelog bračnog druga). U Upisnik nepokretne imovine može se unositi izdavanje potvrde o nasljeđivanju kada se nasljeđuje nepokretna imovina i/ili potvrda o vlasništvu kada je umro jedan bračni drug, podložno primitku zahtjeva od javnog bilježnika u tome smislu.

9.1 Je li imenovanje upravitelja obvezno ili je obvezno na zahtjev? Koje je korake potrebno poduzeti ako je imenovanje upravitelja obvezno ili obvezno na zahtjev?

Ako je naslijeđena ostavina obrt ili obiteljsko gospodarstvo, ili ako dugovi umrle osobe premašuju vrijednost ostavine, nasljednik nakon prihvaćanja ostavine može podnijeti zahtjev sudu u mjestu otvaranja nasljedstva za imenovanje upravitelja ostavine ili za imenovanje upravitelja ili za donošenje odluke o provođenju dražbe ili stečajnog postupka. U tom slučaju dugovi umrle osobe podmiruju se samo iz ostavine. Ako ostavina uključuje imovinu kojom je potrebno upravljati (obrt, obiteljsko gospodarstvo, vrijednosnice itd.) i to ne može obavljati izvršitelj oporuke ili nasljednik, ili ako vjerovnici umrle osobe pokrenu postupak prije prihvaćanja nasljedstva, okružni sud imenuje upravitelja naslijeđene ostavine. Upravljanje ostavinom utvrđuje se odlukom okružnog suda u mjestu otvaranja nasljedstva. Sud odlukom imenuje upravitelja ostavine i određuje njegovu naknadu.

9.2 Tko je ovlašten za izvršavanje oporuke nakon smrti i/ili upravljanje ostavinom?

Oporuku izvršava izvršitelj oporuke, nasljednik kojeg je imenovao oporučitelj ili upravitelj ostavine kojeg je imenovao sud. Ako oporučitelj nije imenovao izvršitelja ili imenovani izvršitelj ili nasljednik ne mogu ispunjavati svoje dužnosti, okružni sud u mjestu otvaranja nasljedstva imenuje upravitelja ostavine da izvrši sve nužne zadaće za izvršenje oporuke. Izvršitelj oporuke izvršava sve nužne zadaće za izvršenje oporuke. Do imenovanja upravitelja ostavine ili utvrđivanja nasljednika, izvršitelj oporuke obavlja zadaće nasljednika – preuzima kontrolu nad ostavinom, sastavlja popis imovine, plaća dugove povezane s ostavinom, naplaćuje potraživanja od oporučiteljevih dužnika, izvršava plaćanja uzdržavanja ovisnim osobama, traži nasljednike, utvrđuje jesu li nasljednici prihvatiti nasljedstvo itd.

9.3 Koje ovlasti ima upravitelj?

Upravitelj ostavine ima ista prava i obveze kao izvršitelj oporuke i na njega se *mutatis mutandis* primjenjuju odredbe imovinskog prava kojim je uređena podjela imovine koja je u vlasništvu drugih osoba ili aktivnosti drugih osoba, kako je propisano u Građanskom zakoniku.

10 Koji se dokumenti obično izdaju sukladno nacionalnom zakonu tijekom ili na kraju postupka nasljeđivanja kojima se dokazuju status i prava korisnika? Imaju li ti dokumenti posebnu dokaznu snagu?

Nakon isteka tri mjeseca od otvaranja nasljedstva nasljednici na temelju zakona ili oporučni nasljednici mogu tražiti od javnog bilježnika u mjestu otvaranja nasljedstva izdavanje potvrde o nasljeđivanju. Potvrda o nasljeđivanju isprava je u obliku obrasca koji je propisala država i kojim se potvrđuje da je nasljednik prihvatio nasljedstvo i stekao pravo na vlasništvo nad ostavinom. Važno je napomenuti da u skladu s Građanskim zakonikom pravo na vlasništvo nad ostavinom nastaje prihvaćanjem nasljedstva, a ne izdavanjem potvrde o nasljeđivanju. Nadalje, dobivanje potvrde o nasljeđivanju pravo je korisnika, ali nije njegova ili njezina obveza. Potvrdom o nasljeđivanju potvrđuje se prihvaćanje nasljedstva i predviđena je pravna osnova za upis imovinskih prava na naslijeđenu nepokretnu imovinu. U skladu s litavskim Građanskim zakonikom (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) potvrda o nasljeđivanju koju izdaje javni bilježnik smatra se službenim pisanim dokazom koji ima veću dokaznu vrijednost. Okolnosti navedene u službenim pisanim dokazima smatraju se potpuno dokazanima ako nisu pobijene drugim dokazima, osim iskazima svjedoka.

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJM-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 22/10/2015